

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก

Development Guidelines for Tourism in Ayutthaya, A World Heritage City

พัชรินทร์ สมบูรณ์¹ และ ปักครดา เกิดประทุม²

Patcharin Somboon¹ and Pakkrada Kerdprathum²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Master of Doctor of Philosophy (Ph.D.) Public and Private Management Western University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 16286010010@western.ac.th

Received May 4, 2023; Revised September 24, 2024; Accepted September 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก (2) ศึกษาปัจจัยแวดล้อมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก (3) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก (4) ศึกษาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก และ(5) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกจำนวน 25 ท่าน และการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 10 ท่าน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนาหลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 3) สถานที่ท่องเที่ยว 4) สิ่งอำนวยความสะดวก 5) การบริหารจัดการ 6) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว 7) ที่พัก โดยมีแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามามีบทบาทความร่วมมือ และการเสริมอำนาจประชาชน

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์; จังหวัดพระนครศรีอยุธยา; เมืองมรดกโลก

Abstract

The purpose of this research was (1) to study the development of historical tourism in Ayutthaya, a World Heritage City, (2) to study the environmental factors of the development of Ayutthaya World Heritage Historical Tourism, and (3) to study developing guidelines for the development of historical tourism. The history of Ayutthaya, a World Heritage City, (4) to study the development of cooperation between the public, private and public sectors in the development of the World Heritage City of Ayutthaya historical tourism, and (5) to develop the guidelines for the development of the World Heritage City of Ayutthaya historical tourism. The researcher conducts the research by qualitative research method. By using in-depth interviews from 25 key informants about the development of historical tourism in Ayutthaya, a World Heritage City, 25 people and focus group discussions of 10 people,

Then analyzing the content. The study found that Guidelines for the development of historical tourism Phra Nakhon Si Ayutthaya It consists of 7 main development issues, namely 1) the provision of services by tourism-related officials 2) tourist attraction public relations 3) tourist attractions 4) facilities 5) management 6) tourism activities 7) accommodation. There are guidelines for developing public participation divided into 5 levels: providing information. consultation Participation, cooperation and empowerment of the people.

Keywords: Tourism Development; Historical Tourism; Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; World Heritage City.

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยที่จะส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2579 ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” (Ministry of Tourism and Sports, 2017) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่เคยเป็นเมืองหลวงของไทยมานานตั้งแต่

พ.ศ. 1893 – 2310 รวม 417 ปี (Fine Arts Department, 2020) ด้วยความเป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นที่แสดงถึงอารยธรรมเก่าแก่ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ที่ยังคงถึงความรุ่งเรืองในอดีต นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) เมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันมีชื่อเสียงสำคัญของประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะวัตถุ และวัฒนธรรม (Mahantararat and Hombunma, 2019) จนทำให้เมืองมรดกโลกพระนครศรีอยุธยากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ดังตารางที่ 1 นำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี พ.ศ. 2564

จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ปี พ.ศ. 2562	ปี พ.ศ. 2563	ปี พ.ศ. 2564
นักท่องเที่ยวชาวไทย	6,183,177	3,272,237	2,318,228
นักท่องเที่ยวต่างชาติ	2,109,632	288,629	14,659
รวมทั้งหมด	8,292,809	3,560,866	2,332,887

ที่มา: Ministry of Tourism and Sports (2022)

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยปกติที่ไม่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เช่น ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 6,183,177 คนและนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 2,109,632 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 8,292,809 คน ซึ่งเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากส่งผลให้การท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีรายได้มากตามตารางที่ 2 แม้ว่าต่อมาในปี พ.ศ. 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงเหลือ 3,272,237 คนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเหลือ 288,629 คนและในปี พ.ศ. 2564 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงเหลือ 2,318,288 คนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเหลือ 14,659 คน ซึ่งสาเหตุเกิดจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่คาดว่าปัญหานี้จะคลี่คลายลง (Ministry of Tourism and Sports, 2022)

ตารางที่ 2 สถิติรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี พ.ศ. 2564

รายได้จากนักท่องเที่ยว (ล้านบาท)	ปี พ.ศ. 2562	ปี พ.ศ. 2563	ปี พ.ศ. 2564
นักท่องเที่ยวชาวไทย	12,988.61	5,526.09	3,709.70
นักท่องเที่ยวต่างชาติ	6,165.31	627.92	25.68
รวมทั้งหมด	19,153.92	6,154.01	3,735.38

ที่มา : Ministry of Tourism and Sports (2022)

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยปกติที่ไม่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เช่น ในปี พ.ศ. 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 12,988.61 ล้านบาทและจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 6,165.31 ล้านบาทรวมจำนวนทั้งสิ้น 19,155.92 ล้านบาท แม้ว่าต่อมาในปี พ.ศ. 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงเหลือ 5,526.09 ล้านบาท จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงเหลือ 627.92 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2564 รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงเหลือ 3,709.70 ล้านบาทและจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงเหลือ 25.68 ล้านบาท (Ministry of Tourism and Sports, 2022) แม้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะประสบความสำเร็จทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยว แต่ในการบริหารจัดการที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดการพื้นที่มรดกโลก ซึ่งถือว่าเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละแนวทางที่จะอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นยังไม่มี ความชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น การปลูกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหนและรักษาทรัพยากร การท่องเที่ยว การบูรณปฏิสังขรณ์ที่โบราณสถาน การขาดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม การตั้งร้านขายของไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น (Noiklai, 2019) พร้อมทั้งจากสภาพปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำลังมีการขยายตัวทางกายภาพอย่างมาก โดยมีการขยายเมืองเพื่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการสร้างอาคารที่บดบังทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นการทำลายคุณค่าของโบราณสถาน ตลอดจนการพัฒนาถนนหนทางภายในเขตเมืองเพื่อรองรับการคมนาคมที่นักท่องเที่ยวต่างมาเยี่ยมชมทำให้เขตพัฒนาเป็นไปอย่างไร้ทิศทางของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างเสาไฟรูปนางหงส์ที่กระจายอยู่ทั่วใจ กลางเมืองพระนครศรีอยุธยา ปัญหาขยะมูลฝอย การสร้างที่อยู่อาศัยโดยรอบโบราณสถาน และการถมคูคลองต่าง ๆ เป็นต้น (Mahantararat and Hombunma, 2019) ดังนั้นหากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะท้องถิ่นที่ต้องมีความเข้าใจในการพัฒนาเมืองที่เป็นเมืองเก่าซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติซึ่งต้องดำเนินการ

อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย และทำลายคุณค่าของความเป็นเมืองเก่าที่ได้รับการยอมรับ เป็นเมืองมรดกโลก (Saenpakdee, 2019) ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยา เมืองมรดกโลก” ทำให้เข้าใจถึงความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรมผู้คนในอดีตที่มีความสัมพันธ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นเหตุเป็น ผลความรู้ทางประวัติศาสตร์มีส่วนสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวจนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกของชาติ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อรักษาอัตราการเติบโตด้านการท่องเที่ยวที่สะท้อนภาพความเข้าใจ ความเชื่อ และความพึงพอใจ ในการแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกเชื่อมโยง กับความเป็นวิถีชีวิต ประเพณี สังคมและวัฒนธรรม เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจ การสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน รักษา อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน ชุมชนของตัวเองได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกมี วัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก
2. ศึกษาปัจจัยแวดล้อมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก
3. ศึกษาองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก
4. เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก
5. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง บุคคล (purposeful sampling) ผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ โดยรวมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 2.1) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน 2.2) กลุ่มภาคธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ได้แก่ นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ผู้ประกอบการร้านอาหารจ๊กตลาดพลู, ผู้ประกอบการโรงแรมริสอร์ท อโยธยา วิลเลจ ออยุธยา 3, ผู้ประกอบการบริษัทจัดนำเที่ยว นัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส, มัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2.3) กลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 5 คน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน, ประชาชน, อาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว (ปมช), รองนายก อบต. คลองสระบัว, กำนันตำบลคลองสระบัว 2.4) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน 2.5) กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน (ที่เข้าใจภาษาไทย) พร้อมทั้งการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 10 คน ได้แก่ 1) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน 2) กลุ่มภาคธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด โดยมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก โดยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยเชิงเอกสารและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต 2) ร่างแบบสัมภาษณ์ สร้างหัวข้อคำถามที่มีประเด็นสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3) เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เพื่อแนะนำและปรับแก้ข้อคำถามให้ถูกต้องชัดเจน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็น

ผู้ตรวจความสอดคล้องข้อคำถามกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ (IOC) และ4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ตามตารางนัดหมายสัมภาษณ์ต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมการ บันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการขออนุญาตก่อนทำการบันทึกเสียง ซึ่งเป็นการสนทนาอย่างมีจุดหมายที่แน่นอนทั้งสองฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการให้พร้อมรวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนที่จะช่วยให้ได้ความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการบันทึกข้อมูล และการบันทึกเสียง แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เทปทสนทนา เนื้อความจากเอกสาร มาดำเนินการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น เพื่อความสอดคล้องและความถูกต้อง และนำมาสรุปและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น โดยการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis)

ผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยา เมืองมรดกโลก โดยสรุปพบว่าจากแผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ คือ แผนระดับ 1 คือ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนระดับ 2 คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นด้านการท่องเที่ยว และแผนระดับ 3 คือ แผนพัฒนาภาคกลาง มุ่งพัฒนาภาคกลาง โดยในแผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Positioning) โดยในประเด็นการพัฒนาจังหวัด ประเด็นที่ 2 ว่า ยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอัจฉริยะคุณภาพสูง โดยมีแผนงานที่สำคัญ คือ (1) พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานและความปลอดภัยด้วยหลัก Universal Design เพื่อรองรับการท่องเที่ยวอัจฉริยะ (2) พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทุกกระดับ (3) พัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การตลาดด้านการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นเป้าหมายหลักในการพัฒนาไว้ว่า “อยุธยาเมืองมรดกโลก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ นำเรียนรู้ นำอยู่ นำลงทุน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป้าหมายหลักในการพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัดมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาอยุธยาเมืองมรดกโลกเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากประเด็นในการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดประกอบด้วย 3 ประเด็น และหนึ่งในนั้น คือ ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอัจฉริยะ

คุณภาพสูง ประกอบด้วยแผนงานจำนวน 3 แผนงาน ได้แก่ (1) พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานและความปลอดภัยด้วยหลัก Universal Design เพื่อรองรับผู้พิการท่องเที่ยวอัจฉริยะ (2) พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทุกกระดับ (3) พัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การตลาดด้านการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีโครงการสำคัญจำนวน 3 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการส่งเสริมการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและความปลอดภัยด้วยหลัก Universal Design (2) โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (3) โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษโดยการส่งเสริมตลาดเฉพาะกลุ่มด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลตามลำดับ

2. ปัจจัยแวดล้อมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก โดยสรุปพบว่า ปัจจัยแวดล้อมเพื่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก มีความเห็นว่าเป็น ปัจจัยแวดล้อมเพื่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก มีองค์ประกอบ ดังนี้ 2.1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องมีความสามารถให้บริการที่รวดเร็ว มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความสุภาพ เอาใจใส่นักท่องเที่ยว ให้บริการที่ถูกต้องแม่นยำ แก้ไขปัญหาให้นักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ 2.2) ด้านกระบวนการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่จะต้องมีความเป็นปัจจุบัน มีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง เช่น ทางสื่อออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น มีคู่มือแนะนำที่ครบถ้วน เช่น ข้อเสนอการเดินทาง การใช้บริการ การพักอาศัย การเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น และกระบวนการให้บริการจะต้องมีความสะดวกและรวดเร็ว 2.3) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จะต้องมีความสะอาด มีภูมิทัศน์สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย และพอเพียงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นจะต้องสะดวกต่อทุกเพศทุกวัย มีร้านอาหารสะอาดและอร่อย ถูกสุขอนามัย มีรถรางให้บริการอย่างต่อเนื่อง 2.4) ด้านการจัดการพื้นที่ในแหล่งมรดกโลก จะต้องสามารถป้องกันการบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน เฝ้าระวังการทำลายโบราณสถาน รักษาเขตพื้นที่กันชน มีการจัดระบบการเข้าชมอย่างเหมาะสม มีไฟฟ้าและแสงสว่างทั้งถึง และป้องกันน้ำท่วม และ 2.5) ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว จะต้องให้การคุ้มครองและอนุรักษ์พื้นที่นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่มิให้เสื่อมโทรมหรือตกอยู่ในสถานะอันตราย พัฒนาสถานที่ให้ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ สร้างความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและคนในชาติ ให้เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติตลอดไป

3. องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก โดยสรุปพบว่าองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก มีความเห็นว่า องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวในแนวทางการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกดังนี้ 3.1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ การรักษาชื่อเสียงของความเป็นมรดกโลกเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน โบราณสถานที่ต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้ การมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีประเพณีที่น่าสนใจ 3.2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ควรจัดตารางรับส่งนักท่องเที่ยว มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน เส้นทางจักรยานที่ร่มรื่น การจัดภูมิทัศน์ข้างทางที่สวยงาม 3.3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สามารถรองรับทุกกลุ่ม มีห้องน้ำพอเพียง มีบริการนำเที่ยวที่ได้มาตรฐาน มีร้านอาหารที่สะอาดและอร่อย 3.4) ด้านที่พัก ได้แก่ ห้องพักมีความสะอาด มีราคาให้เลือกหลายระดับ และมีราคาที่เหมาะสม มีห้องพักให้เลือกหลากหลาย การเดินทางจากที่พักสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก 3.5) ด้านกิจกรรม ได้แก่ การมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับท้องถิ่น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย มีการประชาสัมพันธ์และโปรแกรมหักิจกรรมอย่างละเอียด และ 3.6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและเป็นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สามารถให้บริการได้หลายภาษา มีร้านขายของที่ระลึกที่น่าสนใจ

4. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก โดยสรุปพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้ 4.1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกแก่ภาคเอกชน ภาคประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ 4.2) การปรึกษาหารือ (To Consult) : เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก และการตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ 4.3) การเข้ามามีบทบาท (To Involve) : เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน 4.4) ความร่วมมือ (To Collaborate) : เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชนและภาคประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา เพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวความคิดใหม่ และ 4.5) การเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของภาคเอกชนและประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุด

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก โดยสรุปพบว่าจาก

การสนทนากลุ่ม (Focus group) สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ดังนี้ 5.1) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 5.2) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 5.3) สถานที่ท่องเที่ยว 5.4) สิ่งอำนวยความสะดวก 5.5) การบริหารจัดการ 5.6) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว และ 5.7) ที่พัก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

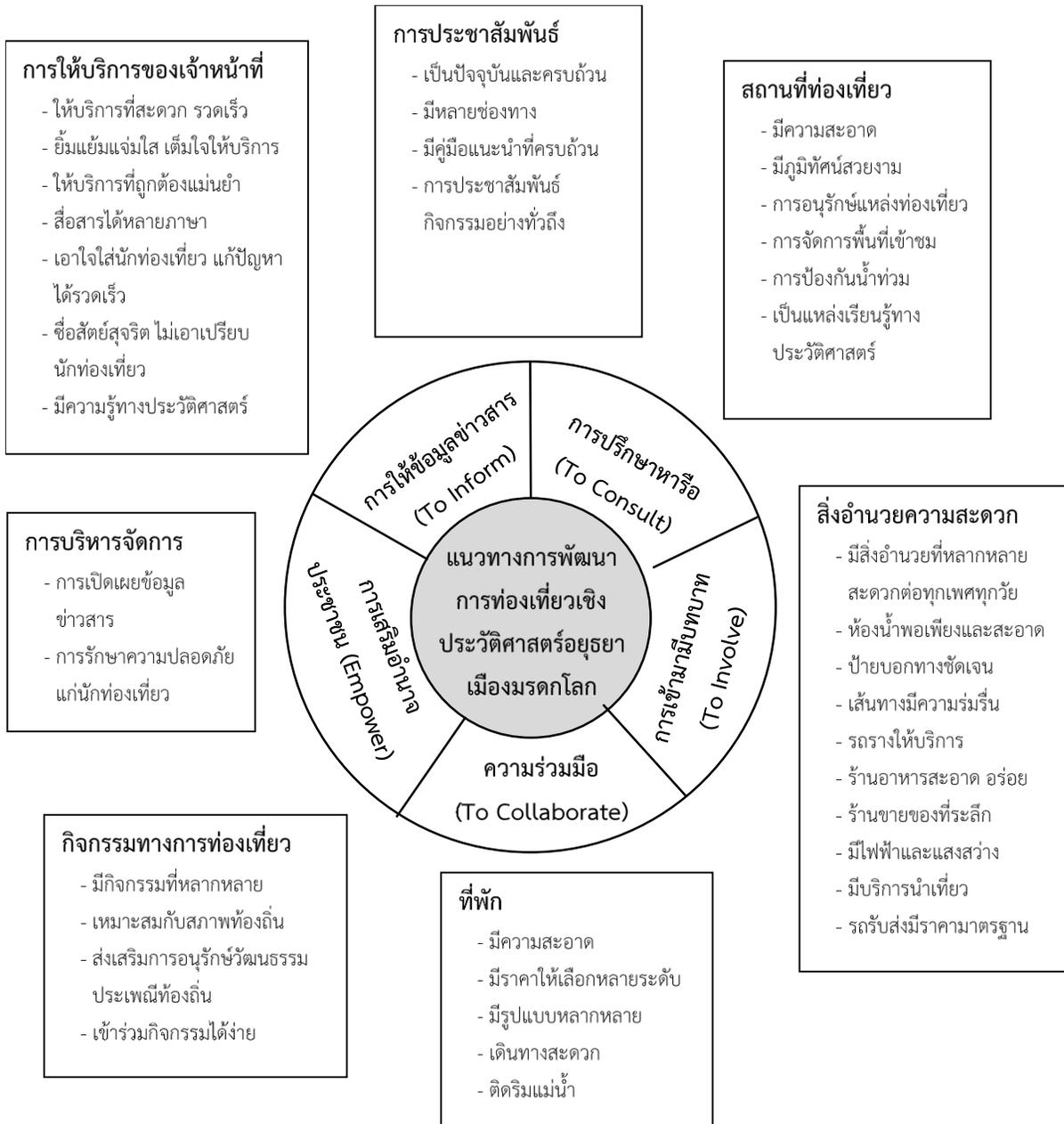
จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ปัจจัยแวดล้อม องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเนื่องจากมีประเด็นการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบที่คล้ายกันจึงได้จัดองค์ประกอบใหม่ให้สอดคล้องกับการนำประเด็นการพัฒนาไปจัดทำเป็นกิจกรรม แผนงาน โครงการ โดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ มีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว การให้บริการที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ เอาใจใส่นักท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว และควรมีความรู้ทางประวัติศาสตร์ (2) ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และครบถ้วน การประชาสัมพันธ์หลายช่องทางให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลการเดินทางได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว มีคู่มือแนะนำที่ครบถ้วน เช่น ข้อเสนอแนะการเดินทางที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้หลายทาง ทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ ทางเรือ การใช้บริการ การพักอาศัย การรวมกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง มีโปรแกรมแจ้งรายละเอียดที่ชัดเจน และมีการให้ความรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรม (3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ที่มีความสะอาด มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ป้องกันการบุกรุก และเผ่าระวังการทำลายโบราณสถานให้เสียหาย มีเขตพื้นที่กันชน การคงความเป็นมรดกโลก และรักษาเป็นมรดกสำหรับชนรุ่นหลัง การจัดการพื้นที่เข้าชมโบราณสถานที่มีอยู่หลากหลายอย่างเหมาะสม การป้องกันน้ำท่วม และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน การรับรู้ถึงคุณค่าของโบราณสถาน เป็นความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและคนในชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kongdit and Rattanaphongthara (2015) ที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเป็นมรดกวัฒนธรรมมีพื้นที่ประวัติศาสตร์โดดเด่น มีเอกลักษณ์ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจ มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Ratanapongtra, Wongmonta,

Techakana and Praditphonlert (2018) ที่พบว่า ประเภทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีศิลปะการแสดง เทศกาล ประเพณี ความรู้ วิถีชีวิตและแนวปฏิบัติที่มีแบบแผนมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยาที่สามารถพัฒนา และฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ เล่นได้ในวิถีชีวิตของผู้คนในแหล่งท่องเที่ยว ผู้คนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นมิตรและมี อุตสาหกรรมที่ดี มีน้ำใจกับนักท่องเที่ยว ชื่อเสียงของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นที่รู้จัก สามารถเล่าประสบการณ์จากการมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ให้แก่เพื่อน หรือคนรู้จัก (4) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย มี ห้องน้ำสะอาดและพอเพียงต่อการใช้งาน มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน เส้นทางเดินชม และเส้นทางจักรยานมี ความร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อทุกเพศทุกวัย มีตารางให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีร้านอาหารที่ หลากหลาย มีอาหารอร่อย สะอาดถูกหลักอนามัย ร้านขายของที่ระลึกมีสินค้าหลากหลาย มีไฟฟ้าและ แสงสว่างที่พอเพียงและสวยงาม มีระบบการเช่าจักรยานที่ได้มาตรฐาน รถรับส่งนักท่องเที่ยวมีการกำหนด อัตราค่าโดยสารที่มีมาตรฐานไม่เอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีบริการนำเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และมีที่จอดรถยนต์พอเพียง สอดคล้องกับการศึกษาของ Mahantararat and Lapchit (2020) ที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาสามารถเดินทางทั้งการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ได้แก่ ที่พักสามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก และยังมีร้านอาหาร ศูนย์การค้า ศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยวและการ ให้บริการห้องน้ำสาธารณะ ครอบคลุมพื้นที่ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Prongchitr (2018) พบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล บริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหาง่ายและมีคุณภาพ ราคา อาหารและเครื่องดื่มเหมาะสมกับบริการและรสชาติที่ได้รับ ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการเยี่ยมชม ราคาสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า (5) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง นอกจากนี้จากการศึกษาของ Noiklai (2019) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเมืองมรดกโลกจะต้องมีการบริหารจัดการที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่าง เร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดการพื้นที่มรดกโลก ซึ่งถือว่าเป็นจุด ขายทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละ แนวทางที่จะอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีควบคู่กับการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นยังไม่มี ความชัดเจน พร้อมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ Prongchitr (2018) ศึกษา นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร: การถอดถอนจากการเป็นมรดกโลก ผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น การปลูกฝังจิตสำนึกในการรัก หวงแหนและรักษาทรัพยากรการ ท่องเที่ยว การบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถาน การขาดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม การตั้งร้าน ขายของไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น (6) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ หลากหลาย รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ มีกิจกรรมที่

ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ Ratanapongtra, Wongmonta, Techakana and Praditphonlert (2018) ที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมชมโบราณสถาน กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมนั่งช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เช่น การท่องเที่ยวสามารถกลับเรือ สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างประเทศ และ(7)ด้านที่พัก ได้แก่ โรงแรมที่พักมีความสะอาด ที่พักมีราคาให้เลือกหลายระดับ การเดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก มีรูปแบบที่พักให้เลือกหลากหลาย มีที่พักดีริมน้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Saenpakdee (2019) ที่พบว่า พระนครศรีอยุธยาสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก มีสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ไฟฟ้า น้ำประปา การสาธารณสุข ธนาคารมีจุดให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และด้านความปลอดภัยเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก พบว่า ความเข้าใจถึงความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรมผู้คนที่มีความสัมพันธ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลความรู้ทางประวัติศาสตร์มีส่วนสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวจนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาประวัติศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นคุณค่า ซึ่งเป็นพันธกิจหนึ่งในยุทธศาสตร์จะบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการอย่างเป็นระบบและการบริหารทรัพยากรที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อรักษาอัตราการเติบโตด้านการท่องเที่ยวที่สะท้อนภาพความเข้าใจ ความเชื่อ และความพึงพอใจในการแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลกเพื่อพัฒนา ดังนั้นจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเมืองมรดกโลก ปัจจัยแวดล้อม องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก และนำเสนอในการสนทนากลุ่ม เนื่องจากมีประเด็นการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบที่คล้ายกันจึงได้จัดองค์ประกอบใหม่ให้สอดคล้องกับการนำประเด็นการพัฒนาไปจัดทำเป็นกิจกรรม แผนงาน โครงการ โดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาเมืองมรดกโลก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยนำเสนอได้ดังภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงการบริหาร

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานราชการที่ใช้งบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณในแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 การฝึกอบรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ มีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

1.3 การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว จะต้องมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันและครบถ้วน และข้อมูลการเดินทางได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว มีคู่มือแนะนำที่ครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษารูปแบบวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) เรื่อง องค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เพื่อเปรียบเทียบ และได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

2.2 การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และทราบถึงปัญหาด้านการบริหารงาน

2.3 การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ตลอดจนความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวและโอกาสในการกลับมาเที่ยวซ้ำ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในระหว่างการท่องเที่ยวนี้ต่อไป

References

- Fine Arts Department. (2020). *Ayutthaya Historical Park*. Retrieved on September 10, 2022 from <https://www.mots.go.th/news/category/630>.
- Kongdit, S. and Rattanaphongthara, T. (2015). *The Tourism Image of World Heritage Historic City of Phra Nakorn Si Ayutthaya from The View of Foreign Tourists*. Nonthaburi: Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *Thailand Tourism Vision Report 2036*. Retrieved on September 10, 2022 from <https://secretary.mots.go.th>

- Mahantararat, D. and Hombunma, P. (2019). Participatory Management Problems of the World Heritage Site in the Historic City of Phra Nakhon Si Ayutthaya. *Journal of Management Science Review*, 21(2), 129–136.
- Mahantararat, D. and Lapchit, S. (2020). Development Guidelines for Conservation and Restoration of the Cultural World Heritage Site of Ayutthaya Historical Park. *Journal of Local Governance and Innovation*, 4(2), 1–14.
- Ministry of Tourism and Sports. (2022). *Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2021)*. Retrieved on September 10, 2022 from <https://www.mots.go.th/news/category/630>.
- Noiklai, W. (2019). A Development of Cultural Tourism Based on Public Opinions in Phranakhon Si Ayutthaya District. *Journal of Management Science Review*, 21(1), 73–86.
- Prongchitr, P. (2018). Historic City of Ayutthaya: Dismissal of the World Heritage. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 21(1), 148–158.
- Ratanapongtra, T., Wongmonta, S., Techakana, J. and Praditphonlert, N. (2018). The Study of Potential of Cultural Heritage Tourist Attraction in Phra Nakhon Si Ayutthaya. *RMUTSV Research Journal*, 10(1), 65–80.
- Saenpakdee, W. (2019). Guidelines of Tourism Management in Ayutthaya World Heritage Site In view of entrepreneurs and tourists. *Neu Academic and Research Journal*, 9(1), 36–49.